

ZALECENIE RADY**z dnia 14 lipca 2023 r.****w sprawie krajowego programu reform Czech na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Czechy programu konwergencji na 2023 r.**

(2023/C 312/03)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania ⁽²⁾, w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽³⁾, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zwany dalej „Instrumentem”), weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru Instrument przyczynia się do inkluzywnej odbudowy gospodarczej oraz do wdrażania zrównoważonych i pobudzających wzrost gospodarczy reform i inwestycji, w szczególności reform i inwestycji, których celem jest promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz Unii i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych. Maksymalny wkład finansowy dla poszczególnych państw członkowskich w ramach Instrumentu został zaktualizowany w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (2) W dniu 22 listopada 2022 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r., rozpoczynając tym samym cykl europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2023 r. W dniu 23 marca 2023 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety tej rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r., które są skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 22 listopada 2022 r., działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2023 r., w którym wskazała Czechy jako jedno z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, a także wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2023 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. W dniu 16 maja 2023 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro ⁽⁴⁾, a w dniu 13 marca 2023 r. – wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).⁽⁴⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C 180 z 23.5.2023, s. 1).

- (3) Choć gospodarki Unii wykazują się niezwykłą odpornością, kontekst geopolityczny nadal wywiera negatywny wpływ. W czasie gdy Unia stanowczo popiera Ukrainę, unijny program polityki gospodarczej i społecznej skupia się na ograniczaniu w perspektywie krótkoterminowej negatywnych skutków wstrząsów energetycznych dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, a także na kontynuowaniu działań mających na celu realizację zielonej i cyfrowej transformacji, wspieranie zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu, zachowanie stabilności makroekonomicznej oraz zwiększenie odporności w perspektywie średnioterminowej. W programie tym silny nacisk kładzie się też na zwiększenie konkurencyjności i wydajności Unii.
- (4) W dniu 1 lutego 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej” (zwany dalej „planem przemysłowym Zielonego Ładu”). Celem planu przemysłowego Zielonego Ładu jest pobudzenie konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie oraz wspieranie szybkiej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej. Stanowi on uzupełnienie bieżących wysiłków w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU. Celem planu jest również stworzenie bardziej sprzyjającego otoczenia dla zwiększenia zdolności produkcyjnych Unii w zakresie technologii i produktów neutralnych emisyjnie niezbędnych do osiągnięcia ambitnych celów klimatycznych Unii oraz zapewnienie dostępu do odpowiednich surowców krytycznych, m.in. przez dywersyfikację źródeł, właściwą eksploatację zasobów geologicznych w państwach członkowskich i maksymalny recykling surowców. Plan przemysłowy Zielonego Ładu opiera się na czterech filarach: przewidywalnym i uproszczonym otoczeniu regulacyjnym, szybszym dostępie do finansowania, podnoszeniu umiejętności oraz otwartym handlu zapewniającym odporne łańcuchy dostaw. W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała kolejny komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.” oparty na dziewięciu wzajemnie potęgujących się czynnikach i mający na celu wypracowanie ram regulacyjnych sprzyjających wzrostowi gospodarczemu. W komunikacie tym wyznaczono priorytety polityki nastawione na aktywne zapewnienie ulepszeń strukturalnych, dobrze ukierunkowanych inwestycji oraz środków regulacyjnych służących długoterminowej konkurencyjności Unii i jej państw członkowskich. Poniższe zalecenia przyczyniają się do realizacji tych priorytetów.
- (5) W 2023 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal rozwija się równolegle z wdrażaniem Instrumentu. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w ostatnich latach lub ich znaczną część. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020 i 2022 pozostają równie aktualne w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (6) Przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 ⁽⁵⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie REPowerEU”) ma na celu szybkie zredukowanie uzależnienia Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. Przyczyni się to do bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności do magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Rozporządzenie w sprawie REPowerEU umożliwi państwom członkowskim dodanie do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nowego rozdziału REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU. Te reformy i inwestycje przyczynią się również do pobudzenia konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie, zgodnie z założeniami planu przemysłowego Zielonego Ładu, oraz do realizacji zaleceń dla poszczególnych krajów w obszarze energii, wydanych w 2022 r. oraz, w stosownych przypadkach, w 2023 r. Rozporządzeniem w sprawie REPowerEU wprowadzono nową kategorię bezwrotnego wsparcia finansowego, udostępnianego państwom członkowskim w celu finansowania nowych reform i inwestycji związanych z energią w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności.
- (7) W dniu 8 marca 2023 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający wytyczne dotyczące polityki fiskalnej na 2024 r. (zwany dalej „komunikatem z dnia 8 marca 2023 r.”). Jego celem jest wsparcie państw członkowskich w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a przez to wzmocnienie koordynacji polityki. Komisja przypominała, że ogólna klauzula wyjścia paktu stabilności i wzrostu zostanie zdezaktywowana z końcem 2023 r. Zaapelowała, by w latach 2023–2024 polityka fiskalna służyła zapewnieniu średniookresowej zdolności do obsługi długu i zwiększeniu wzrostu potencjalnego w zrównoważony sposób oraz zachęciła państwa członkowskie, aby w swoich programach stabilności i konwergencji na 2023 r. określiły, w jaki sposób ich plany fiskalne zapewnią przestrzeganie określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % produktu krajowego brutto (PKB) oraz zapewnią realistyczną i ciągłą redukcję długu lub utrzymanie go na ostrożnym poziomie w perspektywie średnioterminowej. Komisja wezwała również państwa członkowskie, by stopniowo wycofywały krajowe środki fiskalne służące ochronie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw przed wstrząsem spowodowanym wzrostem cen energii, rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych. Wskazała, że jeżeli przedłużenie środków wsparcia okazałoby się konieczne ze względu na ponowną presję związaną z cenami energii, państwa członkowskie powinny lepiej ukierunkować takie środki na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji. Komisja stwierdziła, że zalecenia fiskalne będą przedstawiane w ujęciu

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1).

ilościowym i zróżnicowane. Co więcej, zgodnie z propozycją przedstawioną w komunikacie z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego, zalecenia fiskalne byłyby formułowane na podstawie wydatków pierwotnych netto. Komisja zaleciła, by wszystkie państwa członkowskie w dalszym ciągu chroniły inwestycje finansowane z zasobów krajowych i zapewniały skuteczne wykorzystanie Instrumentu i innych funduszy unijnych, w szczególności w świetle zielonej i cyfrowej transformacji oraz celów dotyczących odporności. Komisja zapowiedziała, że zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r., zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

- (8) W dniu 26 kwietnia 2023 r. Komisja przedstawiła wnioski ustawodawcze mające na celu wdrożenie kompleksowej reformy unijnych przepisów dotyczących zarządzania gospodarczego. Głównym celem wniosków jest poprawa zdolności do obsługi długu publicznego i wspieranie przez reformy i inwestycje zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu we wszystkich państwach członkowskich. W swoich wnioskach Komisja dąży do zwiększenia poczucia odpowiedzialności na szczeblu krajowym, uproszczenia ram oraz skoncentrowania się w większym stopniu na perspektywie średnioterminowej, a jednocześnie do skutecznego i spójniejszego egzekwowania przepisów. Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego celem jest zakończenie prac legislacyjnych w 2023 r.
- (9) W dniu 1 czerwca 2021 r. Czechy przedstawiły Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 8 września 2021 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Czech⁽⁶⁾. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia decyzji Komisji zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241 stwierdzającej, że Czechy osiągnęły w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (10) W dniu 13 kwietnia 2023 r. Czechy przedłożyły swój krajowy program reform na 2023 r., a w dniu 28 kwietnia 2023 r. – swój program konwergencji na 2023 r., zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je równoczesnej ocenie. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2023 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Czech z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (11) W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Czech na 2023 r. Oceniała w nim postępy Czech we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2022 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Czechy. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w stosunku do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Czech we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (12) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Czech na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 i opublikowała jej wyniki w dniu 24 maja 2023 r. Stwierdziła, że w Czechach nie występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Podatność na zagrożenia odnosi się w szczególności do konkurencyjności cenowej i cen nieruchomości mieszkaniowych, lecz wydaje się, że ich znaczenie będzie niewielkie w przyszłości, ponieważ zadłużenie gospodarstw domowych jest ograniczone i oczekuje się, że inflacja będzie spadać znacznie szybciej niż średnia w Unii. Gospodarka dotkliwie odczuła skutki skoku cen energii oraz szybko rosnącej inflacji. Do przyspieszenia inflacji przyczynił się również poluzowany od czasu pandemii COVID-19 kurs polityki fiskalnej. Chociaż ogólna presja cenowa utrzymuje się na wysokim poziomie, przewiduje się, że w sytuacji spadku cen energii konkurencyjność cenowa w przyszłości częściowo wzrośnie i brak jest bezpośrednich wyzwań w zakresie stabilności zewnętrznej. Oczekuje się, że inflacja będzie spadać znacznie szybciej niż średnia w Unii. Jeżeli jednak inflacja utrzyma się, może to być pewnym zagrożeniem dla konkurencyjności Czech. Niedawne pogorszenie się salda obrotów bieżących wymaga dalszego ścisłego monitorowania. W ostatnich latach znacznie wzrósł popyt na nieruchomości mieszkaniowe napędzany niskimi stopami procentowymi, wysokim wzrostem dochodów i złagodzonymi środkami makroostrożnościowymi, a podaż mieszkań nie nadążała za tym wzrostem. Ceny nieruchomości mieszkaniowych wzrosły silnie w czasie pandemii, ale w połowie 2022 r. zaczęły się obniżać w związku z wyższymi stopami procentowymi i surowszymi warunkami kredytowania. Ryzyko

⁽⁶⁾ ST 11047/2021 INIT; ST 11047/2021 ADD 1; ST 11047/2021 ADD 1 COR 1.

znacznej korekty cen nieruchomości mieszkaniowych wydaje się jednak niskie, zadłużenie gospodarstw domowych jest ograniczone, a sektor bankowy – zdrowy. Jednak utrzymująca się ograniczona reakcja podaży w perspektywie średnioterminowej nadal powodowałaby wzrost cen. Konieczne są dalsze wysiłki, aby ograniczyć inflację. Do szybkiego obniżenia inflacji konieczne jest znaczne spowolnienie wzrostu popytu, co z kolei można osiągnąć dzięki wystarczająco rygorystycznej polityce pieniężnej i fiskalnej.

- (13) Według danych zweryfikowanych przez Eurostat deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Czech spadł z 5,1 % PKB w 2021 r. do 3,6 % w 2022 r., natomiast dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrósł z 42,0 % PKB na koniec 2021 r. do 44,1 % na koniec 2022 r. W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu. W sprawozdaniu tym omówiono sytuację budżetową Czech, ponieważ deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych tego państwa przekroczył w 2022 r. określoną w Traktacie wartość odniesienia wynoszącą 3 % PKB. W sprawozdaniu stwierdzono, że kryterium deficytu nie zostało spełnione. Zgodnie z komunikatem z dnia 8 marca 2023 r. Komisja nie zaproponowała wszczęcia nowych procedur nadmiernego deficytu wiosną 2023 r. Komisja następnie stwierdziła, że proponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r. Czechy powinny uwzględnić tę kwestię przy wykonywaniu budżetu na 2023 r. i przygotowywaniu budżetu na 2024 r.
- (14) Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały wpływ środki polityki fiskalnej podjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. W 2022 r. takie środki polityki fiskalnej zmniejszające dochody obejmowały obniżenie akcyzy na benzynę i olej napędowy, zniesienie podatku drogowego dla przedsiębiorstw oraz obniżenie narzutu z tytułu odnawialnych źródeł energii płaconego przez użytkowników końcowych; a środki polityki fiskalnej zwiększające wydatki – ryczałtowy wkład do rachunków za energię („taryfę oszczędnościową”), wsparcie dla przemysłu dotkniętego wysokimi cenami energii oraz jednorazowy dodatek na dzieci. Komisja szacuje, że koszty budżetowe netto tych środków wyniosły w 2022 r. 0,7 % PKB. Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały również wpływ koszty budżetowe zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy, które szacuje się na 0,3 % PKB w 2022 r. Jednocześnie szacowany koszt tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19 spadł z 2,0 % PKB w 2021 r. do 0,1 % PKB w 2022 r.
- (15) W dniu 18 czerwca 2021 r. Rada zaleciła, by w 2022 r. Czechy⁽⁷⁾ kontynuowały wspierający kurs polityki fiskalnej, wykorzystując m.in. impuls zapewniany przez Instrument, oraz utrzymały inwestycje finansowane z zasobów krajowych.
- (16) Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej⁽⁸⁾ w 2022 r. był zasadniczo neutralny, na poziomie –0,1 % PKB, zgodnie z zaleceniem Rady. Zgodnie z zaleceniem Rady Czechy nadal wspierały odbudowę, w tym poprzez inwestycje finansowane z Instrumentu. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych wyniosły 1,1 % PKB w 2022 r. (1,1 % PKB w 2021 r.). Inwestycje finansowane z zasobów krajowych miały neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej⁽⁹⁾. Jednocześnie wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania na stronie dochodów) miał restrukturyzujący wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniósł 0,3 pp. W związku z tym Czechy w wystarczającym stopniu kontrolowały wzrost wydatków bieżących finansowanych z zasobów krajowych. Czechy utrzymały zatem inwestycje finansowane z zasobów krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady.
- (17) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie konwergencji na 2023 r., jest zgodny z prognozą Komisji z wiosny 2023 r. Rząd prognozuje, że realny PKB wzrośnie w 2023 r. o 0,1 %, a w 2024 r. – o 3,0 %. W prognozie z wiosny 2023 r. również przewiduje się podobny wzrost realnego PKB – o 0,2 % w 2023 r. i o 2,6 % w 2024 r.
- (18) W programie konwergencji na 2023 r. rząd oczekuje, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszy się w 2023 r. do 3,5 % PKB. Nieznaczny spadek w 2023 r. odzwierciedla głównie wyższe wydatki, takie jak dotacje związane ze środkami wsparcia w dziedzinie energii lub wyższe nakłady brutto na środki trwałe, które to wydatki są kompensowane niższym wzrostem innych pozycji wydatków i wyższymi dochodami z funduszy unijnych. W programie konwergencji na 2023 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB zmniejszy się z 44,1 % na koniec 2022 r. do 43,5 % na koniec 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 3,6 % PKB w 2023 r. Jest to zgodne z poziomem deficytu prognozowanym w programie konwergencji na 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny

⁽⁷⁾ Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Czechy programu konwergencji na 2021 r. (Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 10).

⁽⁸⁾ Kurs polityki fiskalnej jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów), z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19, lecz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych, w stosunku do średniokresowego wzrostu potencjalnego. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w ramce 1 w tablicach statystycznych w dziedzinie fiskalnej.

⁽⁹⁾ Inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych wniosły ekspansywny wkład w wysokości 0,4 pp. PKB, zalicza się do nich m.in. płatności na rzecz Poczty Czeskiej za świadczenie powszechnych usług pocztowych w latach 2018–2022.

2023 r. przewiduje się niższy poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który na koniec 2023 r. wyniesie 42,9 %. Różnica ta wynika z prognozowanego wyższego wzrostu nominalnego PKB.

- (19) Oczekuje się, że na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. nadal będą miały wpływ środki podjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. Obejmują one środki z 2022 r., których okres obowiązywania przedłużono (w szczególności: obniżenie narzutu z tytułu odnawialnych źródeł energii płaconego przez użytkowników końcowych oraz obniżenie podatków akcyzowych na olej napędowy), oraz nowe środki, takie jak ograniczenie cen energii elektrycznej i gazu oraz wsparcie w sektorze ogrzewania. Koszt tych środków jest częściowo kompensowany przez podatki od nieoczekiwanych zysków dostawców energii, a mianowicie opłatę, którą producenci energii elektrycznej płacą od dochodów powyżej określonego poziomu cen, oraz podatek od nieoczekiwanych zysków nakładany na przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie produkcji energii elektrycznej i gazu oraz handlu nimi, górnictwa kopalnego, paliw i petrochemii. Uwzględniając te dochody, w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że koszty budżetowe netto środków wsparcia wyniosą 1,3 % PKB w 2023 r. ⁽¹⁰⁾ Wydaje się, że środki z 2023 r. w większości nie są ukierunkowane na gospodarstwa domowe lub przedsiębiorstwa znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji i nie zachowują w pełni sygnału cenowego dotyczącego zmniejszenia zapotrzebowania na energię i zwiększenia efektywności energetycznej. W rezultacie kwotę ukierunkowanych środków wsparcia, którą należy uwzględnić w ocenie zgodności z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. ⁽¹¹⁾, szacuje się w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. na 0,1 % PKB w 2023 r. (w porównaniu z 0,2 % PKB w 2022 r.). Prognozowane jest, że koszty budżetowe zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńców z Ukrainy zmniejszą się o 0,1 pp. PKB w porównaniu z 2022 r.
- (20) W zaleceniu z dnia 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła Czechom podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki ⁽¹²⁾, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Czechy powinny być gotowe do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Czechom zalecono również zwiększenie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.
- (21) W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że kurs polityki fiskalnej będzie w 2023 r. restrykcyjny (+ 1,4 % PKB), w związku z wysoką inflacją. W 2022 r. kurs polityki fiskalnej był zasadniczo neutralny (– 0,1 % PKB). Przewiduje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrejonalne po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej i wyniesie 1,2 % PKB. Obejmuje to obniżenie o 0,1 % PKB kosztów ukierunkowanych środków wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii. Uwzględnione są również niższe (o 0,1 % PKB) koszty zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy. Podsumowując, prognozowany wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych jest zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Przewiduje się, że wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych wyniosą w 2023 r. 1,6 % PKB, podczas gdy inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniesie 0,5 pp. ⁽¹³⁾ W związku z tym Czechy planują sfinansować dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych i nie przewidują utrzymania inwestycji finansowanych z zasobów krajowych. Państwo to zamierza finansować inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego takie jak poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej lub inwestycje w kolej lub usługi cyfrowe, których koszty są częściowo pokrywane z Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.
- (22) Według programu konwergencji na 2023 r. oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje do 2,9 % PKB w 2024 r. Spadek w 2024 r. odzwierciedla głównie stopniowe wycofywanie środków wsparcia w dziedzinie energii skutkujące niższymi dotacjami oraz niższy wzrost świadczeń socjalnych w porównaniu ze wzrostem nominalnego PKB. Według programu konwergencji na 2023 r. przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB na koniec 2024 r. wzrośnie do 44,0 %. Na podstawie środków z zakresu polityki znanych w dniu granicznym prognozy deficyt publiczny w 2024 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. ma wynieść 3,0 % PKB. Jest to zasadniczo zgodne z poziomem

⁽¹⁰⁾ Podana wartość liczbowo odzwierciedla poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

⁽¹¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Czech na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Czechy programu konwergencji na 2022 r. (Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 19).

⁽¹²⁾ Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego Czech, wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się na 13,3 % w ujęciu nominalnym.

⁽¹³⁾ Prognozuje się, że inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały restrykcyjny wpływ, który wyniesie 0,1 pp. PKB.

deficytu prognozowanym w programie konwergencji na 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewidyje się niższy poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który na koniec 2024 r. wyniesie 43,1 %.

- (23) Program konwergencji na 2023 r. przewiduje stopniowe wycofywanie w 2024 r. większości środków wsparcia w dziedzinie energii. Komisja przyjmuje obecnie, że koszty netto środków wsparcia w dziedzinie energii wyniosą w 2024 r. 0,0 % PKB, w porównaniu z 1,3 % PKB w 2023 r. Szacunki te opierają się na założeniu, że nie dojdzie do ponownego wzrostu cen energii.
- (24) W rozporządzeniu (WE) nr 1466/97 wymaga się osiągnięcia rocznej korekty strukturalnego salda budżetowego prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, przyjmując 0,5 % PKB jako punkt odniesienia dla tej korekty⁽¹⁴⁾. Biorąc pod uwagę względy stabilności fiskalnej i potrzebę zredukowania deficytu poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, według Komisji odpowiednia byłaby korekta salda strukturalnego o co najmniej 0,5 % PKB w 2024 r. Aby zapewnić taką korektę i zgodnie z metodą stosowaną przez Komisję, wzrost wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych⁽¹⁵⁾ nie powinien przekroczyć w 2024 r. 6,0 %, jak wskazano w niniejszym zaleceniu. Przyczyni się to również do zmniejszenia inflacji bazowej, która jest znacznie wyższa od średniej w Unii i która – jeżeli będzie się utrzymywać – może prowadzić do utraty konkurencyjności. Jednocześnie należy stopniowo wycofywać pozostałe środki wsparcia w dziedzinie energii (obecnie szacowane przez Komisję na 1,3 % PKB w 2023 r.), jeśli pozwala na to rozwój sytuacji na rynku energii i rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych; uzyskane w ten sposób oszczędności powinny zostać przeznaczone na zmniejszenie deficytu publicznego. Według szacunków Komisji doprowadzi to do wzrostu wydatków pierwotnych netto, który będzie niższy od zalecanej maksymalnej stopy wzrostu na 2024 r.
- (25) Przy założeniu niezmiennego kursu polityki w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewidziano, że wzrost wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych wyniesie w 2024 r. 3,0 %, czyli będzie niższy od zalecanej stopy wzrostu.
- (26) Według programu konwergencji na 2023 r. oczekuje się, że inwestycje publiczne zmniejszą się z 4,9 % PKB w 2023 r. do 4,4 % PKB w 2024 r. Niższe inwestycje odzwierciedlają niższe inwestycje finansowane z zasobów krajowych i inwestycje finansowane przez Unię, inne niż Instrument.
- (27) W programie konwergencji na 2023 r. zarysowano średnioterminową ścieżkę fiskalną do 2026 r. Według programu konwergencji na 2023 r. oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych będzie stopniowo spadać do 2,4 % PKB w 2025 r. i do 2,2 % do 2026 r. W związku z tym planuje się, że w 2024 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych spadnie poniżej 3 % PKB. Według programu konwergencji na 2023 r. oczekuje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB wzrośnie z 44,0 % na koniec 2024 r. do 45,0 % do końca 2026 r.
- (28) Stabilność fiskalna Czech jest zagrożona w perspektywie średnio- i długoterminowej. Szereg środków fiskalnych mających trwały wpływ wprowadzonych w ciągu ostatnich trzech lat, w tym obniżenie podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz szereg indeksacji wydatków na zabezpieczenie społeczne powyżej ustawowego minimum, doprowadziło do pogorszenia salda strukturalnego. Wzrost kosztów starzenia się społeczeństwa powoduje dodatkową presję na stabilność fiskalną w perspektywie średnio- i długoterminowej. Należy się spodziewać, że prognozowane podwojenie współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi⁽¹⁶⁾ oraz ograniczenie wieku emerytalnego po 2030 r. doprowadzą do wzrostu wydatków na emerytury z 8,8 % PKB w 2030 r. do 11,4 % do 2050 r. Ponadto przewiduje się, że do 2070 r. wydatki publiczne na opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową wzrosną odpowiednio o 0,9 pp. i 1,7 pp. PKB w wyniku starzenia się społeczeństwa. Do możliwych środków mających na celu poprawę stabilności fiskalnej w perspektywie długoterminowej zalicza się dostosowanie wieku emerytalnego do wydłużenia się średniego trwania życia, stwarzanie zachęt do zwiększania aktywności zawodowej osób starszych, ograniczanie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, dostosowanie wskaźników indeksacji emerytur oraz zwiększenie podaży pracy, by zapewnić wyższe dochody dla systemu emerytalnego.
- (29) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności Czech jest w toku, ale istnieje ryzyko pewnych opóźnień. Czechy złożyły jeden wniosek o płatność, który odpowiada 37 kamieniom milowym i wartościom docelowym zawartym w planie odbudowy i zwiększania odporności i na podstawie którego dokonano płatności w łącznej wysokości około 928 mln EUR. Aby zapewnić terminową realizację planu należy dodatkowo poprawić zdolności administracyjne oraz nadać priorytet kluczowym reformom i inwestycjom. W 2023 r. plan ma zostać uzupełniony za pomocą addendów, aby uwzględnić nowy rozdział REPowerEU oraz zwiększenie bezzwrotnego wsparcia. Zgodnie z art. 14 ust. 6 rozporządzenia (UE)

⁽¹⁴⁾ Art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 wymaga również korekty przekraczającej wartość 0,5 % PKB w przypadku państw członkowskich o poziomie długu publicznego przekraczającym 60 % PKB lub z istotnym ryzykiem dotyczącym długookresowej zdolności do obsługi długu.

⁽¹⁵⁾ Wydatki pierwotne netto definiuje się jako wydatki finansowane z zasobów krajowych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów i z wyłączeniem wydatków z tytułu odsetek oraz cyklicznych wydatków związanych z bezrobociem.

⁽¹⁶⁾ Zgodnie ze sprawozdaniem na temat starzenia się społeczeństwa z 2021 r., wydanym przez Komisję w maju 2021 r.

2021/241 w dniu 30 marca 2023 r. Czechy wyraziły zamiar wystąpienia z wnioskiem o dodatkowe wsparcie w formie pożyczki w wysokości 11 mld EUR w ramach Instrumentu. Szybkie włączenie nowego rozdziału REPowerEU do planu odbudowy i zwiększania odporności umożliwi finansowanie dodatkowych reform i inwestycji wspierających cele strategiczne Czech w dziedzinie energii i zielonej transformacji. Systematyczne i skuteczne angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje ważne dla pomyślnej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, a także innych polityk gospodarczych i polityk zatrudnienia wykraczających poza zakres tego planu, aby zapewnić szerokie poczucie odpowiedzialności za cały program polityczny.

- (30) W 2022 r. Komisja zatwierdziła wszystkie dokumenty programowe dotyczące polityki spójności Czech. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności z zapewnieniem komplementarności i synergii z planem odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziałem REPowerEU, ma zasadnicze znaczenie dla przeprowadzenia zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększenia odporności gospodarczej i społecznej oraz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju terytorialnego w Czechach.
- (31) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz programach polityki spójności Czechy mierzą się z szeregiem dodatkowych wyzwań w zakresie mieszkalnictwa, polityki energetycznej i zielonej transformacji.
- (32) Przystępność cenowa mieszkań w Czechach w ciągu ostatnich pięciu lat należała do najniższych w Unii, przy czym sytuacja pod tym względem różni się znacznie między regionami. Wysoki wzrost cen nieruchomości utrudnia grupom o średnich dochodach zakup nieruchomości. Przyczyniło się to do zwiększenia popytu na wynajem nieruchomości, co z kolei sprawiło, że stały się one mniej przystępne cenowo. Niewielkie zasoby mieszkań socjalnych nie są ponadto w stanie zaspokoić zapotrzebowania ze strony wszystkich gospodarstw domowych o niskich dochodach i gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji (w 2020 r. zasoby te stanowiły 0,4 % całości zasobów mieszkalnych, w porównaniu ze średnią Unii na poziomie 7–8 %⁽¹⁷⁾), a istniejące świadczenia mieszkaniowe są niedostatecznie wykorzystywane, po części z powodu związanych z tym obciążeń administracyjnych, stygmatyzacji i braku wiedzy na ten temat. W związku z tym liczba rodzin potrzebujących mieszkania w ostatnich latach wzrosła, co pociąga za sobą rosnące koszty dla budżetu publicznego i systemu opieki zdrowotnej. Problemy te, istniejące już wcześniej, zaostrzyły się jeszcze w następstwie pandemii COVID-19 i napływu osób uciekających przed wojną w Ukrainie. Finansowanie w ramach polityki spójności pozostaje ważnym narzędziem pilotowania i finansowania inwestycji w mieszkalnictwo socjalne, przyczyniając się w ten sposób do ochrony socjalnej i włączenia społecznego. Aby w sposób znaczący poprawić tę sytuację, konieczne są jednak inne źródła finansowania. W Czechach brakuje przepisów i kompleksowych ram dotyczących mieszkalnictwa socjalnego, co utrudnia koordynację rozdrobnionej polityki mieszkaniowej i określenie kompetencji poszczególnych organów krajowych i regionalnych. Stabilne i zrównoważone finansowanie ze źródeł krajowych, wraz z przyjęciem zachęt dotyczących mieszkań na wynajem lub mieszkań spółdzielczych, pomogłoby zwiększyć podaż przystępnych cenowo mieszkań oraz zapewnić ciągłość i zwiększenie skali takich wysiłków. Skuteczna koordynacja miałaby kluczowe znaczenie dla zwiększenia podaży mieszkań, odbudowy i renowacji istniejących lokali mieszkalnych oraz wykorzystania mieszkań stale niezamieszkałych.
- (33) Od czasu rozpoczęcia rosyjskiej inwazji na Ukrainę reakcją Czech na znaczną zależność od importu paliw kopalnych z Rosji była dywersyfikacja dostaw gazu. Czechy przestały być na przykład całkowicie zależne od rosyjskich dostaw gazu i korzystają przede wszystkim z dywersyfikowanych dostaw gazu z Norwegii i z importu skroplonego gazu ziemnego (LNG). W kraju tym nie zmniejszono jednak zużycia paliw kopalnych, przez co jest on narażony na wysokie ryzyko zakłóceń w dostawach i skoków cen, co ma poważne negatywne skutki dla gospodarstw domowych i przemysłu. Zużycie gazu ziemnego w Czechach w okresie od sierpnia 2022 r. do marca 2023 r. spadło o 17 % w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w tym samym okresie w ciągu poprzednich pięciu lat, co przewyższa cel, jakim była redukcja o 15 %. Czechy mogłyby kontynuować wysiłki na rzecz tymczasowego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz do dnia 31 marca 2024 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1369⁽¹⁸⁾.
- (34) Wdrażanie odnawialnych źródeł energii w Czechach jest utrudnione głównie ze względu na ograniczenia regulacyjne, procedury wydawania zezwoleń i ograniczoną przepustowość sieci dystrybucji. Czechy poczyniły postępy, aby zaradzić szeregowi wyzwań regulacyjnych, takich jak zniesienie wymogu posiadania licencji na wytwarzanie energii elektrycznej i pozwolenia na budowę dla mniejszych instalacji fotowoltaicznych (do 50 kWp), oraz wprowadziły zmiany w przepisach w celu ułatwienia instalacji. Konieczne są jednak dalsze wysiłki na rzecz wzmocnienia pozycji społeczności energetycznych i prosumentów energii odnawialnej; kluczowe znaczenie będzie miało wprowadzenie punktu kompleksowej obsługi dla odnawialnych źródeł energii oraz wprowadzenie obszarów docelowych, aby zwiększyć wykorzystanie energii odnawialnej poprzez zachęcanie do rozbudowy sieci energetycznej, elastyczność systemu elektroenergetycznego (np. reagowanie na zapotrzebowanie lub magazynowanie), instalacje małych systemów i inteligentnych systemów pomiarowych. Reformom regulacyjnym sieci energetycznej powinny towarzyszyć inwestycje w zwiększenie przepustowości sieci energetycznej,

⁽¹⁷⁾ Baza danych przystępnych cenowo mieszkań pod egidą Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), <http://oe.cd/ahd>.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

zachęcanie do elastyczności i wdrażania odnawialnych źródeł energii. Czechy mają ponadto silny potencjał przemysłowy w zakresie produkcji zielonych technologii i mogłyby pobudzić inwestycje w rozwój i zwiększenie skali rozwiązań przyjaznych dla klimatu i rozwiązań w zakresie dekarbonizacji w celu osiągnięcia zerowych emisji netto do 2050 r.

- (35) Gwałtowny wzrost cen energii spowodowany rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie uwypuklił potrzebę poprawy efektywności energetycznej czeskich zasobów budowlanych i rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego. Reakcja Czech polegała na uruchomieniu programów na rzecz budynków mieszkalnych oraz pomocy osobom starszym i gospodarstwom domowym o niskich dochodach. Konieczne są jednak dalsze wysiłki na rzecz poprawy efektywności energetycznej poprzez zwiększenie jej dostępności. Mogą one przybrać formę ułatwienia dostępu administracyjnego do dotacji zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla przemysłu, w tym przez budowanie zdolności i umiejętności w organach publicznych. Konieczne są również kampanie informacyjne i ogólnokrajowe specjalne usługi doradcze, aby zapewnić, by społeczeństwo było świadome potrzeby ograniczenia zużycia energii i korzyści z tym związanych, oraz umożliwić osobom prywatnym i przemysłowi łatwy dostęp do dotacji. Czechy muszą ponadto przyspieszyć podnoszenie i zmianę kwalifikacji pracowników, którzy nie posiadają obecnie umiejętności potrzebnych w zakresie renowacji budynków.
- (36) Zmniejszenie ekspozycji Czech na paliwa kopalne można również osiągnąć poprzez przejście na bezemisyjną kolej i inne formy mobilności bezemisyjnej. Wprowadzanie pojazdów bezemisyjnych i przyszłościowej infrastruktury ładowania i tankowania o dużej przepustowości jest jednak na niskim poziomie. Jeżeli chodzi o kwestie regulacyjne, przegląd krajowego planu działania na rzecz czystej mobilności i związane z nim zmiany regulacyjne powinny być punktem wyjścia do zapewnienia sprzyjających warunków do przejścia na mobilność bezemisyjną i usunięcia utrudniających je barier.
- (37) Niedobory siły roboczej i kwalifikacji w sektorach i zawodach mających kluczowe znaczenie dla zielonej transformacji, w tym w dziedzinie wytwarzania, wdrażania i serwisowania technologii neutralnych emisyjnie, znacznie utrudniają przechodzenie na gospodarkę neutralną emisyjnie. Wysokiej jakości systemy kształcenia i szkolenia, które reagują na zmieniające się potrzeby rynku pracy, oraz ukierunkowane środki w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji są kluczowe dla ograniczenia niedoborów kwalifikacji oraz promowania włączenia i relokacji siły roboczej. W celu uwolnienia niewykorzystanej podaży pracy środki te należy udostępnić zwłaszcza osobom najmocniej odczuwającym skutki zielonej transformacji oraz w sektorach i regionach najbardziej dotkniętych tą transformacją. W 2022 r. odnotowano w Czechach niedobory siły roboczej w siedmiu zawodach, które wymagają szczególnych umiejętności związanych z zieloną transformacją (np. zawód hydraulika, instalatora rur, elektryka i elektromechanika) ⁽¹⁹⁾.
- (38) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program konwergencji na 2023 r., a jej opinia ⁽²⁰⁾ znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1,

NINIEJSZYM ZALECA Czechom podjęcie w latach 2023 i 2024 działań mających na celu:

1. Wycofanie obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii i wykorzystanie uzyskanych w ten sposób oszczędności do zmniejszenia deficytu publicznego jak najszybciej w latach 2023 i 2024. Gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych środków wsparcia lub dalszego stosowania obecnych środków wsparcia, zapewnienie, by takie środki wsparcia były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii.

Zapewnienie rozważnej polityki fiskalnej, w szczególności poprzez ograniczenie nominalnego wzrostu wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych do nie więcej niż 6,0 % w 2024 r. ⁽²¹⁾

Utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych z zasobów krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu i innych funduszy unijnych, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji.

W okresie po 2024 r. kontynuowanie średniookresowej strategii fiskalnej polegającej na stopniowej i zrównoważonej konsolidacji, w połączeniu z inwestycjami i reformami prowadzącymi do wyższego zrównoważonego wzrostu, aby osiągnąć ostrożną sytuację fiskalną w średnim okresie.

⁽¹⁹⁾ Na podstawie sprawozdania europejskiej sieci służb zatrudnienia (EURES) „Report on labour shortages and surpluses” [Sprawozdanie dotyczące niedoborów i nadwyżek siły roboczej] z 2022 r., sporządzonego przez Europejski Urząd ds. Pracy i zawierającego dane przedłożone przez krajowe urzędy koordynacji EURES. Wymogi w zakresie umiejętności i wiedzy opierają się na europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO) w zakresie umiejętności na potrzeby zielonej transformacji. Przykłady są analizowane na podstawie udziału umiejętności ESCO na rzecz zielonej transformacji w odpowiednich sektorach. Dane nie są porównywalne między państwami i obejmują wiele różnych sektorów.

⁽²⁰⁾ Na podstawie art. 9 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97.

⁽²¹⁾ Co zgodnie z szacunkami odpowiada rocznej korekcie strukturalnego salda budżetowego w wysokości co najmniej 0,5 % PKB w 2024 r., jak opisano w motywie 24.

Podjęcie działań w celu zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych, w tym stabilności systemu emerytalnego.

2. Przyspieszenie tempa wdrażania planu odbudowy i zwiększania odporności, m.in. przez zapewnienie odpowiednich zdolności administracyjnych, oraz szybkie sfinalizowanie addendum, w tym rozdziału REPowerEU w celu szybkiego rozpoczęcia jego wdrażania. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności z zapewnieniem ścisłej komplementarności i synergii z planem odbudowy i zwiększania odporności.
3. Wzmocnienie oferty mieszkań socjalnych i przystępnych cenowo mieszkań, w tym poprzez przyjęcie specjalnych ram prawnych, poprawę koordynacji między różnymi organami publicznymi oraz zachęcanie do budowy nowych lokali mieszkalnych, a także do renowacji istniejących.
4. Zmniejszenie zależności od paliw kopalnych. Zwiększenie wdrażania odnawialnych źródeł energii poprzez dodatkowe inwestycje w sieci energetyczne i bezpośrednie wdrażanie mocy wytwórczej z odnawialnych źródeł energii. Usprawnienie procedur wydawania zezwoleń na odnawialne źródła energii i dostosowanie sieci energetycznej na potrzeby dostępu do odnawialnych źródeł energii poprzez dodatkowe reformy, usunięcie ograniczeń dotyczących odnawialnych źródeł energii na małą skalę oraz utworzenie punktu kompleksowej obsługi, stymulowanie elastyczności sieci energetycznych i stworzenie sprzyjających warunków dla społeczności energetycznych. Zwiększenie efektywności energetycznej systemów ciepłowniczych i zasobów budowlanych poprzez zachęcanie do gruntownych renowacji i stosowania odnawialnych źródeł ciepła, ułatwianie dostępu administracyjnego do dotacji zarówno dla gospodarstw domowych, jak i przemysłu oraz budowanie zdolności i poprawa umiejętności w ramach organów publicznych. Promowanie upowszechnienia pojazdów bezemisyjnych i zwiększenie dostępności infrastruktury ładowania i tankowania o dużej przepustowości poprzez nowe reformy w celu stworzenia warunków umożliwiających upowszechnianie takich pojazdów i wdrażanie infrastruktury oraz usunięcia barier w tym zakresie. Wzmocnienie wysiłków w ramach polityki mających na celu zapewnienie i nabywanie umiejętności i kompetencji potrzebnych do zielonej transformacji.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 lipca 2023 r.

W imieniu Rady
N. CALVIÑO SANTAMARÍA
Przewodnicząca
